

Donostia, 75-V-30

OSKODUN BATEN IZENAZ

P. Lafitte

Miarritze eta Baionako aho-xuri batzu gain-gainetik atxiak zaizko itsas-oskodun mota bati eta elgarren arteko batasun bat egin dute jangai horren sustatzeko. Berek izen bitxi bat hartu dute frantsesez: "Les chevaliers de l'operne", hots, zarmarki horren "zaldunak".

Bainan "operne" hitza Lapurdiko itsas-bazterrean erabilia, ez da nehun ageri hiztegi frantsesetan.

Aldiz Simin Palay-en hiztegi kaskoinean aurkitzen dugu "operne" hitza, eta euskaraz baditugu bi hitz frango iduriak: "lanperna" eta "anperna".

Frantsesez "jambonneau de mer" erraiten zaio, erran nahi baita "itsas-azpiño", españolez "percebe".

Hain xuxen grekoz eta latinez "perna" deitzen zuten "azpia" eta hortik datorke españolen "pierna"; bainan "perna" berdin darabila Plino zaharrak itsas-oskodunen izendatzeko.

Beraz "operne" hitzaren bururapena erromano-hizkuntza batetik heldu da, bainan ez españoletik, zeren españolak "pierna" erraiten baitu, eta ez "perna".

Kaskoinak "perne" erabiltzen du bai "urdai-gizen" bai eta edozein ladikiren adi-orazteko, azentua latinez bezala atxikiz, bainan azkeneko -a, e mutu batetara aldatuz.

Haatik *operne* hitzaren hastapeneko *o* delakoa ez dakigu zer den, ez eta euskaraz *an* eta *lan* aurrizkiak *lanperna* eta *anperna* hitzetan.

Greko mintzairean *haloperna* hitza bazuten, hots *itsasperna* erran nahi zuena. Baditake, nahiz ez dutan lekukotasunik bildu, latinerat pasatu den hitz hori, orduan kaskoinez bilakatuz behar zen *alperne* aurkitu; *anperna* eta *operne* atera zitazken *alperne-tik*.

Euskarazko *anperna* ere *alpernatik* ez da hain urrun; badakigu zombait kasutan *l* eta *n* aldizkatu direla gure hizkuntzan. Adibidez Azkuek aipatzen ditu *alzin*, *alzina*, *alzindu*

Nafarroako euskaran, Lapurdin derabiltzagun *aintzin*, *aintzina* eta *aintzindu* hitzen parrean. *Lan* - haatik ez da argi-errexera, nahiz hastapeneko *l* hori sortua dateken *lipizta* eta *lipiztari* hitzetan bezala, *inpiztu* eta *inpiztatzale* hitzen parrean.

Atsegin nuke bertze norbaitek hobeki argi baleza auzi xume hori.

Placido Mugica-k bere hiztegian *itsas-pirna* eta *anperna* izenkidetzat dauzka. Baionan *itsas-piru* "anatife" deitu oskondunari hobeki doako izentzat *anpernari* baino.

"SINETSI" ADITZAREN ERABILKERA BATZUK AZTERTUZ

"Sinesten dut Jainkoa" ala "Sinesten dut Jainkoagan"?

L. Villasante

Duela aste pare bat eskura izan dut J. Kerexeta gure lagun eta langile bipilaren azken lana: *Eliz-Guraso Apostolikuak*. Liburu mardul eta gotorra. Edozeinek daki Testamentu Berrian azaltzen diren idazkien hurrengo, hauk direla kristautasunak utzi dituen lekukotasunik zaharrenak, behintzat gaur-egun ezagutzen direnetan. Hargatik dira hain ernagarri, hain baliotsuak, hain ezin utzizkoak kristau batentzat. Neure teologi eskoletan makinatxo bat aldiz aipatu eta erabili behar izan ditut hemen datozen izkribuetarik batzuk.

Orain, bada, lehenbiziko aldiz euskerara itzuliak ikusten ditut, liburu apain batean bilduak, Kerexeta euskaltzain laguntzailearen nekeei eskerrak. Zorionak eta eskerrak eman nahi dizkiot, bihotz-bihotzez. Sarrera gisa Zaitegi jaunaren hitzaurre on bat dute idazkiok (1).

(1) KEREXETA-tar JAIME, *Eliz-Guraso Apostolikuak*; Bilbao, 1975.